

Paul
CORINTH
ep Tuptsiwni'yunqamuy amumi
mohti Pēniata

¹ Nu' Paul, God tunatyayat ahpiy Jesus Christ ayaatnihqey aw wánwayniwhqa it penta, itahtupkoy Sosthenes ámuma.

² Itam Corinth ep God aw tōnawtaqamuy, Jesus Christ ahpiy sutsvo oyiwyunqamuy, put sinomatniqey õviy wánwayniwyaqamuy õqalanta, pu sohsokmuy sohsovik Jesus Christ aw taqa'nañwtotiqamuy pīwu. Pam hapi pumuy Tutuyqawhqaamu, pu Itahtutuyqawhqa.

³ Nam núokwa, pu kwakwhaunañwa Itanay God añqw umumi pitsíwtaa, pu Tutuyqawhقات Jesus Christ añq'õ.

Blessings in Christ

⁴ Pay nu yūmosa Inay God aw kwakwhatima umuhpee. Kwakwhat pi pam Jesus Christ ahpiy umumi núokway noa,

⁵ Umuy sohsok hihta qaõwíhintaqat máqahqee. Kwakwhat pi pam umuy lavayhtuwit maqa, piw umuy suyan unañwtalwuwnitoyna.

⁶ Pi lavayi Christ yuaataqa umuhpe hūrs'iwma.

⁷ Noqw õviy uma Itahtutuyqawhqay Jesus hisat mātaqtiniqat maqaptsi'kahkañw qa hihta kuwahtiput ep rūrumnaya.

⁸ Pam hapi so'ñwamiq aw pahsavo umuy hūrs hoñnaqw, uma put talōñniyat ep qa hihta akw qalomáhinyuñwni.

⁹ God hapi pas qaatsáy'ma. Noqw uma put Tiyat Jesus Christ amum yanyuñwniqat ōviy umuy wáñwayi.

Divisions in the Church

¹⁰ Noqw taa, itupkomu, nu Itahtutuyqawhqay Jesus Christ natñwaniyat aw yankañw umumi oki-whiñqawlawni: Okiw uma sohsoyam sun yuaa-totani; uma qa nātsikiwtani. Uma qa panyuñwt, sun wuwni'kahkañw, sun tunatyawkahkañw, sūp hinwisni.

¹¹ Taq ima Chloet sinomat inumi umuy hin tūawvaya, itupkomu, yaw uma nātsikiwyuñwa.

¹² Noqw it nu pañqawu: Yaw uma nānap pañqawu: Nu Paul ámuma; noqw Nu'wa Apollos ámuma; noqw Nu'wa Cephas ámuma; noqw Nu'wa Christ ámuma, yaw uma kitota.

¹³ Noqw nu umuy hihta tūviñtani: Ya Christ qa sūpwa? Ya Paul umuñem nahoyehtsit aw muilti? Ya uma Paul natñwaniyat aw kūyit akw tuvoylata-toti?

¹⁴ Pas nu God aw hahlayhti. Kwakwhat pi nu qa haqawat umuy kūyit akw tuvoylata, hal pay Crispus-nit pu Gaius púmuy-saa.

¹⁵ Taq nāp hisat pi sen haqawa nu nāp inatñwaniyat aw tūtuvoylataqat pañqawni.

¹⁶ Pu piw nu Stephanas ep kīvituy kūyit akw tuvoylata. Pu ahpiy pay nu suhpan qa hakiy piw kūyit akw tuvoylata.

¹⁷ Pi nu kūyit akw tūtuvoylalawniyat nuy Christ qa pan ayata; pi nu lomatuwit yuaataniyat nuy

ayata. Noq̄w nu lavayhtuwit qa akw yuaata, taq̄ nāp̄ hisat ka Christ nahoyehtsiyat öqalaat qa hímuniwhtini.

Christ the Power and the Wisdom of God

18 Pi nahoyehtsi yuaatiwhqa añ só'iwwisqamuyniqw pay an'eway hímuu; nikañw itamuy ayo nõñakiwtaqamuyniqw pam God öqalaata.

19 Pi ura yan pey'ta: Nu a'nö wuwni'yuañqamuy wuwantuwiyamuy súlawhtani, pu nu qaūunatuy matstuwiyamuy sóontsanhtani, yan'i.

20 Taay, noq̄w hak hihta añ suan wuwni'tañwuqa haqam hak hímuu? Ya hak tutuventuwi'tañwuqa haqam hak hímuu? Ya hak yep qatsit ep hihta añ hiñqawmaqa haqam hak hímuu? Ya God yep qatsit ep wuwantuwit qa hamanhintsana?

21 Pi God súanwuwni'kañw yan yukuq̄w, ima yep qatsit añ hinwisqam nāp̄ wuwniy qa ahpiy put tutwa. Noq̄w pahsat pu pam yan unañwti: Pam lavay'aymuy amuhpiy yuaate', hakimuy put aw tütuptsiwaqamuy ayo óyaniqey pan'i, nāmahin pi as haqawatuyiniq̄w pam lavayi pas an'ewayniq̄'ö.

22 Pi Jew-sinom kätatayhpit hihta tuawi'taqat tuñlay'yuañwa, noq̄w Greek-sinom súanwuwnit hepnúmya.

23 Noq̄w pi itam Christ nahoyehtsit aw muiwhqat yuaatota; imuy Jew-sinmuy amumi tönökpit anta, pu imuy Greek-sinmuyniq̄w pam an'eway hímuu.

24 Nikañw imuy Jew-sinmuy pu Greek-sinmuy amuñaq̄w wánwayniwyaqamuy amumiwat Christ hapi God öqalaata, piw God súanwuwniata.

25 Pi nāmahin pi God wuwniat hihta ep an'ewakwniqey mātaqtiqw, pam sinmuy amuhpenihqe pas pavan wuwni'ta; noqw nāmahin pi pam hihta añ qa ôqalaniqey mātaqte' pam sinmuy amuhpenihqe pas pavan ôqala.

26 Pi uma hakim wánwayniwyaqey navoti'yuñwa, itupkomu, qa wūhaqnihqam yep qatsit ep pas pavan wuwni'yuñqam wánwaniwya, qa wūhaqnihqam ô'qaltu, qa wūhaqnihqam pavansinomu.

27 Pi God hihta sinmuyniqw yep qatsit ep an'e'wakwnihqat namorsta, imuy a'nō wuwni'yuñqamuy hamantoyraniqe ôviy'o; pu pam sinmuy amuñaqw yep qatsit ep hihta qaôqálat namorsta, añ hīhihta ôqalat hamantoyraniqe ôviy'o.

28 Pu God yep qatsit ep hīhihta hin'e'wakw, hīhihta susqahimunihqat enañ namorsta, pu hikispi pam hīhihta qahaqamyaraqat namorsta, hīhihta pasiwyuñqat qahaqamtaniqe ôviy'o.

29 Noqw ôviy kurs hak put atpip kwiviyuaatani.

30 Noqw pi uma hapi put ahpiy Christ Jesus ep hinwisa. Noqw God put ahpiy itamuy súanwuwnitoyna, itamuy súanyuñwniqat yukuna, itamuy nāmi lasna, itamuy qenivo oya.

31 Hin pey'taqat antani: I' hak himuiwtaqa Tutuyqawhqat ep himuiwtani.

2

The Message about Christ on the Cross

1 Pu nūu, itupkomu, ura nu umumi pítuhqe, lavayhtuwit, pu wuwantuwit ayo yukut, okiwhinkañw umuy God tunatyayat āawna.

² Nu umumum yankañw yan na'qala: Pas Jesus Christ nahoylehtsit ep nīniwhqat put-sa tuwi'taniqeyu, qa hihta pīwu.

³ Nihqe nu umuħpa' hinmakañw, pas qaöqálaniñwu; hin unañway'kañw, pas tururutima.

⁴ Ura nu lavayit yuaataqe, sen tūaawnaqe tuhislavayit qa akw yuaata. Pi tuhislavayi pay sinmuy amuħpiy'o. Noqw nu qa pan yuaatat, Hikwsit öqalayak akw umuy tuptsiwna.

⁵ Noqw yan umuhtuptionsiwni qa sinot wuwantuwiyat ep wunut, pas God öqalayak ep wunu.

God's Wisdom

⁶ Pay as pi itam añ tukwsiwyuñqamuy amuħpa' pas wuwantuwiyat yuaatota. Noqw pam wuwantuwi qayep qatsit aħpiy'o, piw qayep qatsit ep moħpegyaqamuy amuħpiy'o. Pi puma tūwayawisa.

⁷ Itam pi God wuwantuwiyat tupkiwtañwuqat yuaatota, it'a: God hisatñahaqaw itamuy pas momi öyaniqey pasiwna.

⁸ Noqw yep qatsit ep moñw'iwyuñqam qa haqawa it navoti'ta. Kurs puma put navoti'yunwe', soon Tutuyqawhqat lolmat tälawnway'taqat nahoylehtsit aw muayani.

⁹ Noqw God hihta qaöwihintaqat put aw unañway'yunqamuy amuñem na'sasta. Noqw qa hak put pantaqat posiy akw aw yori, pu piw naqvuy akw put qa navota, pu piw qa hisat unañwmiq paki.

¹⁰ Nikañw God Hikwsiy aħpiy itamumi put mah-takna. Pi Hikwsi sohsok hihta añ purima, hikis God suyan unañwtañwuwunyat pas qa mätsiwtaqata.

¹¹ Puyaw hak sino sukw sinot unañwayat aw navoti'ta? Pay pas nāp hikwsiat ahsonvenihqa put navoti'ta. Noqw pan piw qa hak sino God unañwayat aw navoti'ta, pas put Hikwsiat-saa.

¹² Noqw pi it Hikwsit itam makiwyaqw pam qa yep qatsit ahpiynit God ahpiy'o. Noqw yan itam God itamuy hihta paysoq máqahqat mātsi'yuñwa.

¹³ Nihqe itam put pantaqat piw yuaatota. Itam hihta yuaatotaqe, sinot wuwantuwiyat qa ahpiy put tutuqayya; noqw pay Qahováriwtaqa Hikwsi itamuy put tutuqaynaqw, itam Hikwsit añ hinwisqamuy amumum yuaatotaqe, hīhihta Hikwsit añ qatsqat namimahtakintota.

¹⁴ Noqw i' hak nāp tunatyay añ hinmaqa hihta God Hikwsiyat añqwnihqat pas qa ömahtañwu, putniqw pi pam an'eway'o. Noqw pam pas hikwsit ahpiy māmatsniwñwuniqw, öviy kurs hin pam put māmatsni.

¹⁵ Noqw pay i' hak Hikwsit añ hinmaqa sohsok hihta añ tuwantima; noqw soon hak sino put aw tuwanlawni.

¹⁶ Puyaw hak Tutuyqawhqat tunatyayat mātsi'taqe put aw tutaplawni? Pi itam Christ wuwniyat pasiwyuñwa.

3

Servants of God

¹ Pu nūu, itupkomu, kurs nu hin umuy Hikwsit añ hinwisqat pan umumi yuaatani. Pay nu umuy nāp tunatyay añ hinwisqat pan umumi yuaata, umuy Christ ahpiy qatsit aw pu' pas tihtiwyaaqat pan'i.

² Nu umuy pīhut nopna, qa hurut nōvata, ispi uma pew pahsavohaqami kurs hin kātotiniq'ō. Híkispi nāt uma kurs hin put kātotini.

³ Taq uma nāt umuhtunatyay añ hinwisa. Pi yaw umuñaqw haqawat nānami unañwtutuyyakañw, pu nāñwuy'kahkañw, nātsikiwta. Ya uma qa nāp umuhtunatyay añ hinwisa? Ya uma yep qatsit ep sinmuy qa amún hinwisa?

⁴ Oviypi haqawa, Nu' Paul ámuma, yaw kitawhqa, pu suhka, Nu' Apollos ámuma, yaw kitawhqa, ya uma panyuñqe, qa nāp umuhtunatyay añ hinwisa?

⁵ Puyaw Paul hak hímuniqw ōviy'o? Puyaw Apollos hak hímuniqw ōviy'o? Pi uma pay pumuy ayaiwtaqamuy amuhpiy tūtuptionsiwa. Pay Tutuyqawhqa hapi itamuy nanāp tumalhuyta.

⁶ Noqw ōviy soñawnen nu ūya; noqw Apollos añ hikwna. Noqw pay God put wuñwna.

⁷ Noqw ōviy pay i' uylawhqa qa hímuu; pu piw añ hīhikwnaqa. Pi God put wuñwnaqa pam pas'i.

⁸ Noqw i' uylawhqa, pu añ hīhikwnaqa puma sun tumalay'ta. Nihqe puma nan'ik hin tumaltaqey ahsatiy ömahtani.

⁹ Pi itam God amum sumitumalay'ta. Noqw uma God ūiyat anyuñwa. Uma God kīyat anyuñwa.

¹⁰ God núokwanikañw inuñem pan yukuqw, nu pas wuwni'taqat kītuwi'taqat pan yayhniyat yuku. Noqw pu suhka put atsve tukwlawu. Nikañw hak put ep hin tukwlawhqe ep tunatyaltimantani.

¹¹ Pam tukwyayhni pay yukiwa. Noqw kurs hin hak piw suk w tukwyayhnani. Pi Jesus Christ hapi

pam tukwyayhni.

¹² Noqw kurs haqawa it tukwyayhnit ep sikavalasivat, qötsásivat, a'nö hihkay'yuñqat o'wat, kohot, tūsaqat, sen söhövosqatuñwut akw tukwtaqw,

¹³ Sohsokmuy sinmuy añ nanāp tumalaam mātaktini, pi talōñnit ep pam qōhit akw suhputsniwni. Noqw qōhi sohsokmuy sinmuy tumalaya-muy aw pohte', put hin hintaqat susmataqtani.

¹⁴ Kurs haqawat tumalaat put tukwyayhnit ep tukwtiwhqa qa hinhtiqw pam put ep hihta ahsatiy ömahtamantani.

¹⁵ Pu haqawat tumalaat ūwikq pam pas sohsok kwayhmantani. Nikañw pay as pam ayo yámakiwtani; nikañw pay hakiy qōhit añqw ayo yámakqat pantamantani.

¹⁶ Uma hapi God kīyat anyuñwa; noqw God Hik-wsiat umuhpe ki'ta. Ya uma it qa navoti'yuñwa?

¹⁷ God kīyat hovalaqat God hapi put hovalani, pi God kīat pas hímuniq'ö; noqw uma hapi put kīmatu.

¹⁸ Uma hapi qa haqawa nāmi yētani. Kurs umuñaqw haqawa yep qatsit ep a'nö wuwni'taqey pan nāmi wūwante' pam núanhimuniwhtini, nen pu' pas antsa wuwni'vani.

¹⁹ Pi yep qatsit añqw wuwantuwi God-niqw an'eway'o. Pi ura yan pey'ta: Pam a'nö unatwi'yuñqamuy nāp unatwiyamuy akw pumuy kwihkwisna.

²⁰ Pu piw yan'i: Tutuyqawhqa a'nö wuwni'yuñqamuy wuwniyamuy navoti'taqw pam haktonsaa.

²¹ Paniqw öviy qa hak sukw sinot pas hímunihqat yuaatamantani. Pi sohsoy himu umuhhimu,

22 Sen Paul, sen Apollos, sen Cephas, sen tūwaqatsi, sen qatsi, sen mokiwu, sen himu pu'yaqa, sen himu nātoniqa. Pas sohsoy himu umuhhimu.

23 Noqw uma Christ himumatu. Noqw Christ God himuata.

4

Apostles of Christ

1 Itam Christ ayamatu, pu God tunatyayat tupkiwtañwuqat aw tunatyawta. Hak pay pan itamuy tuway'tamantani.

2 Noqw sam pi i' hak hihta aw tunatyawtaqa soon tumalay qa añ súanmaniqat aw tuñlayiwtañwu.

3 Noqw kurs uma inumi tuwantotaqw, sen sinom hisat inumi tuwantotaniqey tokiltotaqw, pay nu soon put ep hin unañway'tani. Owi, híkispi nu qa nāp nāmi tuwanlawu.

4 Pay as pi nu qa hihta nāmi tuway'ta. Nikañw pay nu qa put akw qenive wunu. Pi Tutuyqawhqa hapi inumi tuwanlawni.

5 Paniqw ōviy uma hihta ep qa āpiy pay súyukuyamantani, hisat Tutuyqawhqaqat pítuniqat aw pahsavoo. Ason pi pam hihta qatālat ep tupkiwyuñqat aw tālawnani, pu u'nañwpa' tutnatyat mātaqtani. Noqw pep pu' qa hak qa God añqw nāp ahsatiy ōmahtamantani.

6 Nu umumi nālavayhti, pu Apollos pīwu, uma itamuhpa' hihta tuwi'vayaniqat ōviy'o. Noqw pep pu' uma hakiy pās aw wūwaye', qa haqawat aw qa kwañwátayuñwt, súkwat-sa tsokanayamantani. Uma hin pey'taqat qa yuhke'yani.

⁷ Ya hak un sukw hakiy anqw alönta? Puyaw um hihta himuy'taqey put qa makiwa? Noqw kurs God un hihta maqaqw, ya um hinoqw piw put ep pas nāhihtay'ta, pam qa kuwahtiput pan'i?

⁸ Núwupa uma nānasna. Núwupa uma kāhaktoti. Pas uma momñwituy amún moñw'iwyuñwa qa itamum yankahkañwo. Is as uma pas antsa moñw'iwyuñqw itam umumum moñw'iwtani.

⁹ Pi nuy wūwaqw God itamuy ayaiwyuñqamuy pas nuhtuñk oya, itamuy mokiwuy aw oyiwyuñqat pan'i. Pi God hoñviaymat-niqw, pu sinom sohsoyam itamuy-sa pās piptsantotaniqat pan itamuy yuku.

¹⁰ Itam Christ tunatyawyuñqey put ep núanhihtuu; noqw úmawat Christ añ a'nö wuwni'yuñwa. Itam qaöqáwi'yuñwa; noqw úmawat a'nö ö'qaltu. Uma kaptsitiwya; noqw ítamwat pevewinhinyuñwa.

¹¹ Itam pewhaqami pahsavo tsönsoiwta, pu pānaqsowiwa, pu qa yuwsu'yuñwa. Noqw sinom itamuy wuvatinumya. Itam haqam yesniqey qa suyan tuway'numya.

¹² Pu itam maqsonlalwa, nāp itahmay akw tumalay'yuñqee. Sinom itamuy qalomásavitotaqw, itam hahlayhpit akw tūöqalantota. Itamuy okiwsahsanyaqw itam nānakwhani'yuñwa.

¹³ Itamumiq hiñqaqwaqw itam amumi pās kwakwhavewat yuaatota. Pas itam tūwaqatsit ep hihta tuyoy'ewakw panyuñwa. Nihqe pewhaqami pahsavo itam sohsoq hihta anqw maspiwhqat panyuñwa.

¹⁴ Nu umuy hamantoynaniqey qa pan tunatyawkañw ïit penta. Pi uma pas aw iunañwam

itimniq̄w, òviy nu umuy u'nana.

¹⁵ Pay as pi qaan'ewakw hintaqam tahtaqt Christ ep umuy tutuqaynayaq̄w, pay uma sūkw nay'yuñwa. Pi nu lomatuawit ahpiy Christ Jesus añ umuy aniwna.

¹⁶ Paniq̄w òviy nu umumi okiwhiñqawlawni: Uma inumi nanawinyani.

¹⁷ Pi nu yaniq̄w Timotheus, pas aw iunañway itiy, Tutuyqawhqat añ suan hinmaqat umumiq̄ tavi. Ason pam nuy Christ ep hin hinmaqat umuy añ ahoy u'nanani, piw nu hāhaq̄' Jesus aw tōnawtaqamuy hihta tutuqaynaqata.

¹⁸ Noq̄w yaw uma haqawat a'nō unañwtoti, suhpan ka nu pay qa pītuniqat paniq'ō.

¹⁹ Noq̄w pi nu qa sōwunit umumiq̄ pītuni kurs Tutuyqawhqa pan tunatyawtaq'ō. Nen nu imuy a'nō unañway'yuñqamuy lavayiyamuy qa aw unañwtapni, panis pumuy öqalayamuy-saa.

²⁰ Pi God moñwtunatyat qa lavayit añ pasiwta. Pi pam öqalat-sa añ pasiwta.

²¹ Noq̄w ya hintani? Nu umumiq̄nen sen wuvahpi'kañwni? sen nami'nañwat himuy'kañw, pu pās unañway'kañwni? Ya uma hihtawat nānawakna?

5

Immorality in the Church

¹ Pay pas antsa lavaytaq̄w yaw umuñaq̄w haqawa qahopqatu. Yaw uma haqawa nay nōmayat amum qatu. Noq̄w hīkispī ima añ qatuptsiwni'yuñqam qa pan hinwisa.

² Noq̄w tuwat soq̄ uma himuiwyuñwa, as uma put ep qahahlayhtotinihahkañwo; nihqe it hakiy panhaqam hinhtiqtat umuñaqw ayo hóroknayani.

³ Noq̄w nāmahin pi as nu qa pep umumum yankañw, nu yūmosa umuy u'ni'ta. Nihqe nu hakiy yanhaqam hinhtiqtat añwu pay enem yuku, pas antsa umumum yantaqey pan'i.

⁴ Noq̄w ōviy uma ihikwsiy amum Itahtutuyqawhqay Jesus Christ natñwaniyat añ sūvo tsovalte', Itahtutuyqawhqay Jesus Christ ōqalayay yankahkañw,

⁵ Hakiy put panhaqam hintsakqtat Satan aw noayani, tokoat sūlawhtiniqtat ōviy'o; noq̄w hikwsiat Tutuyqawhqat Jesus talōnniyat ep ayo yámakiwtani.

⁶ Uma put ep himuiwyuñqe qa súanhtoti. Ya hihsayhoya pēkeni sohsok paq̄writ pēkenañwuqtat uma put qa navoti'yuñwa?

⁷ Oviy uma hisatvekenit ayo qenitote', puhuvaq̄writ panyuñwni, pi uma pas antsa qapekén'oyiwyuñwa. Pi ura Christ Amutsva Yūmosanihqat ep mañat an itamuñem taviwa.

⁸ Noq̄w ōviy itam soñawnen hisatvekenit qa yankahkañw nōviwhqtat hintsatskani. Pam pēkeni qaunañwtalqatsit, pu nukpanqatsit tuawi'ta. Nikañw uma pōlavikit qapekén'oyiwhput, unañwat antsanihqat, piw qaatsanihqat tuawi'taqat yankahkañw put hintsatskani.

⁹ Ura nu umumi pēnaqe, uma qahopíyesqamuy qa amu'puñalyaniqtat nu umumi pañqawu.

¹⁰ Nikañw nu pay qatuptsiwni'yuñqamuy qahopíyesqamuy qa pumuy pañqawu, pu

kan'ewtunatyay'yuñqamuyu, pu hihta tukwhantotaqamuyu, piw nāp yukit aw nāwakintotaqamuyu. Pantaniqw soon uma nawus it qatsit añqw qa ahpiyyani.

¹¹ Noqw nu hapi pu' piw yanwat umumi penta: Sen haqawa tuptsiwni'taqey pañqawhqa qahopihintsakni, sen kan'ewtunatyay'tani, sen nāp yukit aw nāwakintani, sen nuhtumiq hiñqawni, sen honaqkuyit hihikwni, sen hihta tukwhantaniqw, uma put hakiy pantaqat qa a'puñalyani. Uma hakiy pantaqat qa amum nōnōsamantani.

¹² Pi nu Jesus qa aw tōnawtaqamuy amuñem pas piw hin yuykuniqey qa pan ayaiwta. Puyaw qa uma umumi tōnawtaqamuy amuñem hin yuykuya?

¹³ Ason pi imuy qa aw tōnawtaqamuy God hapi hin yukunani. Paniqw òviy uma put hakiy nukpanat umuhpiy ayo hóroknayani.

6

Lawsuits against Brothers

¹ Is uti, kurs umuñaqw haqawa sukw amum hihta ep hinhte', momñwituy qaanhinwisqamuy amutpip put hin hepniqey suhtaq'ewni? as pam God sinomuyatuy amutpip put mohti hepniñwo?

² God sinomat tūwaqatsit ep sinmuy amuñem hinwat yukuni'wisni. Ya uma put qa navoti'yuñwa? Noqw kurs pantaniqw, ya uma hinoqw añ hihta susqahinyuñqat qa nāp hin yuykuya?

³ Itam hoñvia'yatuy hinwat yukunayani. Ya uma put qa navoti'yuñwa? Noqw tis pi òviy itam yep qatsit ep hihta hinyuñqat aw suan wūwayani.

⁴ Noqw ason uma hihta pay yep qatsit ep hinyuñqat ep hin yukunayanik, ya uma God aw tōnawtaqamuy amuñaqw haqawatuy suspevewin-hinyuñqamuy put aw o'yani?

⁵ Nu umuy hamantoyaniqe òviy yan lavayhti. Puyaw pas qa haqawa umuñaqw pavan wuwni'ta? Puyaw pas qa haqawa nātupkomuy amutsve hihta aw hin wūwaniquey tuwi'ta?

⁶ Noqw òviy soq tuwat nātupkom haqam hin yukiltiñwuqat aw nāwikvañwu, hikis piw qatuptsiwni'yuñqamuy amumii.

⁷ Pay òviy pas suyan uma it ep qaanhinwisa, ispi uma haqam hin yukiltiñwuqat aw nātsamvantagee. Ya hinoqw tis nāpi uma hihta ep qaantsaniwye', put ep nakwhani'yuñwni? Ason hak umuy hihta nawhkiniqw uma put ep qa unañwtuyvayamantani.

⁸ Noqw uma soq qa suan hinwisa. Hikis pi uma pas umuhsinomuy hihta nawhkilalwa.

⁹ Añ qa suan hinwisqam soon God moñwtunatyayat ep amuñem qe'nini. Ya uma it qa navoti'yuñwa? Uma qa nāunay'yuñwni. Soon tokot sokoptotaqam God moñwtunatyayat aw yuñni, pu nāp yukit aw nāwakinwisqamu, pu qa nāp himuy amum hintsatskaqamu, pu wutihinyuñqamu, pu tahtaqt tahtaqtuy amuhpa' nāhahlaynayaqamu,

¹⁰ Pu uuyiñwtu, pu hihta kan'ewtunatyay'yuñqamuyu, pu honaqkuyit hīhikwyaqamu, pu nuhtumiq hiñqaqwaqamu, pu hihta tusoqtukwhantotaqamu. Pan hinwisqam soon God moñwtunatyayat ep

amuñem qe'nini.

¹¹ Noqw ura as uma haqawat panhaqam hinwisa. Noqw pay God Itana Hikwsiy ahpiy umuy pāhoma, umuy nēñem sinota, umuy súanyuñqat yuku, Itahtutuyqawhqay Jesus natñwaniyat añ'a.

Use Your Bodies for God's Glory

¹² Haqawa ka pañqawni: Pas as sohsoy himu inuñem súanta. Antsaa; nikañw pay qa sohsoy lomahinta. Pas as sohsoy himu inuñem súanta; nikañw pay nu qa hihtawat akw ánwutiwniqey nakwhani.

¹³ Nōsiwhqa hakiy ponoyat eñem yukiwtañwu; pu hakiy ponoat nōsiwhqat eñem yukiwta; nikañw pay God pumuy lōpwatuy súlawhtani. Noqw hakiy tokoat hapi nuvöt qa eñem yukiwta; pam Tutuyqawhqat eñem yukiwta; noqw Tutuyqawhqat tokoy eñem qatu.

¹⁴ Noqw God hapi Tutuyqawhqat ahoy tātayna; nihqe piw nāt itamuy ahoy tātaynani, nāp öqalay akw'a.

¹⁵ Puyaw umuhtoko Christ tokoyat aw wiwyuñqat uma put qa navoti'yuñwa? Noqw ya sen nu Christ tokoyat aw wiwyuñqat ayo oyat, tokoy huhyaqat aw put awiwhtoynani? Sóoni.

¹⁶ Soh! Puyaw i' tokoy huhyaqat amum hintsakqa put amum sūka tókoniñwuqat uma put qa navoti'yuñwa? Pi puma löyöm sūkamantaniqat ura God pañqawu.

¹⁷ Noqw pi Tutuyqawhqat aw hūrs'iwtaqa put amum sūka hikwsiniñwu.

¹⁸ Huvam nuvöqatsit añqw watqaa. Sohsoy qaanhtipu sinot ahpiy hintsatskiwhqa qa tokoyat

ep hintsatskiwa. Noqw pay nuvöhinmaqa hapi nāp tokoy ep qaantsakñwu.

¹⁹ Soh! Ya uma it qa navoti'yuñwa? Qa-hováriwtaqa Hikwsi God ahpiy umumi noiwhqa umuhpe pakiwtaqw, umuhtoko put kīata? Noqw öviy uma qa nāp nāhimuy'yuñwa.

²⁰ Pi uma pas pavan hihta hihkay'taqat akw tuiwya. Oviy uma umhtokoy, pu umuhhikwsiy God himuyat añ put tayawni'yuñwni.

7

Questions about Marriage

¹ Taay, noqw ura uma hīhihta ep inumiq pēnayaqw pam pu'ni. Pay tāqa qa nōmataniqw, pam put eñem lolma.

² Nikañw pay nāphisat sen sinom nuvöhinwisq, öviy pay uma añ nanāp tahtaqt nōmay'yuñwni, pu momoyam añ nanāp puwsuñwni'yuñwni.

³ Tāqa nōmay makiwayat aw put noi'tamantani; pu pay piw an wuhti puwsuñway tavi'tamantani.

⁴ Hakiy nōmaat tokoy aw qa nāp mónwiniñwu, put puwsuñwaat put aw mónwiniñwu. Pu pay piw an hakiy puwsuñwaat tokoy aw qa nāp mónwiniñwu, pi nōmaat put aw mónwiniñwu.

⁵ Hakim nāmi qa nākawintimantani, ason pay hakim pas nāmi pan yuke', pu' hihsavo panhtimantani, hakim napwalni'kañw, nāwakinpit aw yuki'taniqey öviy'o; nit pu ason hakim piw nāmimantani, taq ka Satan hakimuy qa namituyqawi'taqat ep pumuy amumi unahepmantani.

6 Nīkañw hapi pay nu yan pēnaqe it umuy nakwhana, qa ayata.

7 Nuyniqw pi as sohsoyam inunyuñwniqw pam amuñen lomahintani. Noqw pay pi sohsoyam God añqw nanāp hin makiway'yuñwa, suhka yanwatniqw, pu mi'wa piw tuwat panwata.

8 Noqw òviy nu añ imuy qa nōmay'yuñqamuy, pu qa puwsuñway'yuñqamuy-nīkañw pu koñnanalvutuy amumi pañqawni: Pay uma pas inún hinyuñwniqw as pam umuñem lolma.

9 Nīkañw kurs pay uma qa nami-tuyqawyuñwniqw, pay hak hakiy ámumtini. Pi hakiy ámumtiniqw pam pantaqa nuvömokiwuy añ kānavoti'taniqat epnihqe pavan lolma.

10 Pu añ hakim ámum'iwyuñqamuy nu amumi tupta, nīkañw pay qa nūu, i' Tutuyqawhqa: Wuhti puwsuñway qa mātapmantani.

11 Nīkañw kurs pam put mātave', pay pam nalqatmantani; sen pay ahoy puwsuñway amum namivöhiknik panhtimantani. Pu i' tāqa nōmay qa mātapmantani.

12 Pu ahpiy mímuwatuy nu' amumi pañqawni, qa Tutuyqawhqa: Kurs hakiy tuptsiwni'taqat nōmaat qa tuptsiwni'te' nāt put amum qátuniqey nāwaknaqw pay pam put qa mātapmantani.

13 Pu kurs wuhtit puwsuñwaat qatuptsiwni'te' nāt put amum qátuniqey nāwaknaqw pay pam put qa mātapmantani.

14 Pi i' qatuptsiwni'taqa tāqa nōmay atsviy God awwat sutsvo taviwta. Pu i' qatuptsiwni'taqa wuhti puwsuñway atsviy God awwat taviwta. Pi as qa pantaniqw umuhtim hovariwyuñwni; noqw

pay hapi puma God awwat oyiwyuñwa.

¹⁵ Nikañw kurs i' qatuptsiwni'taqa ahpiyninik, pay pi ahpiymantani. Pay i' tuptsiwni'taqa tāqa, sen wuhti, pantaqat ep qa sómiwtañwu. Pi God itamuy uyiwawtaqat qatsit aw wánwayi.

¹⁶ Ispi yantaq'ö, wuhti, ya sen um uhpuwsuñway Christ aw tuyqawvaniqey hin navoti'ta? Pu um'i, tāqa, ya sen um uhnömay Christ aw tuyqawvaniqey hin navoti'ta?

Live as God Called You

¹⁷ Noqw pay pi God añ sohsokmuy nanāp hin qatsihuytaqw, pu hakiy hin hintaqat Tutuyqawhqa put wánwayhq, hak pan hinmamantani. Yan hapi nu sohsovik Jesus aw tōnawtaqamuy amunawit yuki'ma.

¹⁸ Sen haqawa poñotkit akw tuvoylaiwkañw wánwayniwe', pay pam put tuvoylat qa ayo yúkuni. Sen haqawa qa poñotkiwkañw wánwayniwe' pay pam qa poñotkiwni.

¹⁹ I' poñotki pay qa hímuu, pu i' qa poñotki pay piw qa hímuu; pi God tutavoyat añ hinmaq w pam'i.

²⁰ Uma añ nanāp hin hinkahkañw wánwayniwye' pay panyuñwni.

²¹ Um sen núantuwikinikañw wánwayniwa; pay um put ep qa hin unañway'tani. Nikañw kurs pay um hin mātaviwninik, um akw moñwvastini.

²² Pi núantuwikinikañw Tutuyqawhqaqat ahpiy wánwayniwhqa Tutuyqawhqaqat ahpiy mātaviwa. Pu piw pay an i' qa núantuwikinikañw wánwayniwhqa Christ núantuwikiatniñwu.

23 Uma hapi hihta hihkay'taqat akw tuiwya. Oviy uma qa sinmuy amumi nātuwiktotani.

24 Itupkomu, pay uma aň nanāp hin hinkahkaňw wáňwayniwyaqey pan God amum yesni.

Questions about the Unmarried and the Widows

25 Pu nu imuy aň nāt pas mámanhtuy pay qa hinwat Tutuyqawhqat aňqw tutavot pasiwta. Nikaňw pay nu hin wūwaqey paňqawni. Pi nu Tutuyqawhqat aňqw ōkwatuwiwa, pas qa atsat hinmaqee.

26 Itam pay hihsavo pas sóontsaniwyuňwni. Noqw ōviy nuyniqw hak hin makiway'te' pan qátumantaniqw pam eňem lomahinta.

27 Um hak nōmay'taqa, pay um aňqw mātaviwniqey qa tunatyawtani. Noqw um nāsta nōmay'taqa, pay um qa nōmawuwantani.

28 Nikaňw kurs um piw nōmate', um pay qa hin qaanhtini. Pu kurs i' nāt pas māna puwsuňwte', pay pam piw qa hin qaanhtini. Nikaňw panhtotiqam hapi yep qatsit ep kānanvotyani. Noqw nu as put aňqw umuy ayo óyaniqey nāwakna.

29 Nikaňw it nu paňqawni. itupkomu: Tuwani tsāva. Noqw ōviy yahpiy hapi yantani: Aň nōmay'yuňqam pay qa nōmay'yuňqey panyuňwni;

30 Pu aň tsaykitaqam pay qa tsaykitaqey panyuňwni; pu aň hahlayyaqam suhpan pay qa hahlayyaqey panyuňwni; pu hihta tuhtuy'yaqam pay hihta qa himuy'yuňqey panyuňwni;

31 Pu yep qatsit akw moňwvasyaqam qa nukushintsahsanyani; pi yep qatsit tunatyaat tūwayato.

32 Noq̄w nu as umuy qa nānaphin wuwanvisoq̄'iwyuñwniqat umuñem nāwakna. I' hak qa nōmay'taqa Tutuyqawhqat hihmuyat tunatyawtañwu, hin pam Tutuyqawhqat unañwveniqey ōviy'o.

33 Noq̄w pu i' nōmay'taqa yep qatsit ep hīhihta hinyuñqat tunatyawtañwu, hin pam nōmay unañwveniqey ōviy'o; nihqe lōqmuy wuwni'ta.

34 Noq̄w māna nāt qa puwsuñway'taqa Tutuyqawhqat hihmuyat tunatyawtañwu, pam hin tokoy, pu hikwsiy ep qahováriwtaniquy ōviy'o. Noq̄w pu i' puwsuñway'taqa yep qatsit ep hīhihta hinyuñqat tunatyawtañwu, pam hin puwsuñway unañwveniqey ōviy'o.

35 Noq̄w uma it akw moñwvasyaniqat ōviy nu yan lavayhti. Nu umuy qa aw u'ta. Noq̄w yan uma lomahinwise', qa hihta sos'onkahkañw Tutuyqawhqat aw unañwtavi'yuñwni.

36 Nīkañw kurs hak tiyo manhtuway ka qa súantsahtsanhqey wūwante', kurs pay pam tukwsiwtaqw, soon as qa panhtiniqw, pay pi pam hin tunatyawte' panhtini; pay pam qa hin qaanhtini, pay pi puma nāmatini.

37 Nīkañw pay hak unañwpeq tunatyay qa wīlökni'taqa, qa hihta akw sóon'iwkañw tunatyay aw tuyqawi'taqa manhtuway nāt pas mānat tavi'taniquy unañwpeq yuki'taqa hapi súanhtini.

38 Noq̄w ōviy i' hak put ámumtiqa hapi súanhtini, nīkañw i' hak put qa ámumtiqa put epnihqe pas pavan súanhtini.

39 Wuhti hin yukiwtaqat tutavot ahpiy puwsuñway aw sómiwtañwu hihsavohaqami qátuniat

pahsavoo. Nīkañw ason kurs put puwsuñwaat mokq pam mātaviwñwu. Pay pi hakiy ámuntimantani; nīkañw hapi pas Tutuyqawhqat sinoyat-sa ámuntimantani.

⁴⁰ Nīkañw pam hintaqey pan hinmaniqw pam pantaqa nuyniqw put eñem lomahintani. Noqw nu wūwantaqw God Hikwsiat iunañwpeq qátuhqa piw pan unañwti.

8

The Question about Food Offered to Idols

¹ Nu pu' nōsiwhqat nāp yukit aw noiwhqat yuaatani. Pay pas antsa itam sohsoyam navotit pasiwyuñwa. Navoti hakiy kwivi'nañwtoynañwu; noqw nami'nañwa hapi hakiy öqalañwu.

² Noqw kurs pay hak hihta navoti'taqey wūwante', pam piw it aw wūwantani: Pam as pas pasiwtaqat put navoti'tani; nīkañw pam qa nāt pan put navoti'ta.

³ Hak haqam God aw unañway'taqw God put tuwi'tañwu.

⁴ Taay, hak hihta nāp yukit aw noiwhqat tūmoytaqat nu lavayhtini. Pay pi itam navoti'yunq w pay tūwaqatsit ep nāp yukit pi qa hímuu; pu pay pas qa haqam hak himu piw suhkaa, pay pas God-saa.

⁵ Pay pi as sinmuyniqw amuhpa' nāwakintiwiyaqam kasta, öveqatsit ep'e, pu tūwaqatsit ep'e. Pi pas antsa amuhpa' nāwakintiwiyaqam suhpanta, pu momñwit suhpanta.

⁶ Noq̄w itamuyniq̄w pay sūkw aw nāwakintiwhqa, God Itanaa, put hapi ahpiy sohsoy himu pasi-wyuñwa, pu itam put eñem yukiwyuñwa; pu sūka Moñwi, Jesus Christ, put hapi ahpiy sohsoy himu yukiltoti, pu itam put ahpiyya.

⁷ Nikañw pay qa sohsoyam it navoti'yuñwa. Oviypi haqawat nāp yukit pew pahsavo kaptsi'yuñwa. Noq̄w nāmahin pi as púmuyniq̄w nōsiwhqa pas antsa nāp yukit aw noiwhq̄ puma put nōnova; noq̄w puma tuptsiwniy añ qaöqáwi'yuñqw, uñwáam hovarsni.

⁸ Pi itam soon nōsiwhqat ahpiy God aw lomahinyuñqey nāmahtakni'yuñwni. Oviypi itam nōnōse' put ahpiy qa ñas'ewhtotiñwu; pu pay piw an itam qa nōnōse' qa hin'ewaytotiñwu.

⁹ Nikañw pay uma tunatyaltotini, taq nāphisat ka uma yan qenive hoñkahkañw soñawnen tuptsiwniy añ qaö'qaltuy amutpik hihta ep tōnōkyaniqat taviyani.

¹⁰ Kurs um hihta navoti'taqa nāp yukit eñem kīyat ep tunōsvoñat aw qatuq̄w, hak tuptsiwniy qa añ öqala uñ pep tuwani. Ya pam unañwpeq qat-usite', qa tuwat nōsiwhqat nāp yukit aw noiwhqat nōsni?

¹¹ Nen pam hak uhtupko qaöqálanihqe uhnavotiy atsviy hovalniwni, Christ put eñem enañ mokq'ö.

¹² Noq̄w pan hapi uma umuhtupkomuy ep qaanhtote' unañwayamuy qaö'qaltuy tūhotote', Christ ep qaanhtotini.

¹³ Yanta hapi, noq̄w öviy kurs sikwi itupkoy múnuknaniq̄w, pay pas tūwaqatsit nāt wunuq̄w nu

soon sikwit nösni, taq nāphisat ka nu itupkoy múnuknaniqee.

9

Rights and Duties of an Apostle

¹ Ya pay nu' qa ayaiwtaqa? Ya nu qa qenive wunu? Ya nu' Jesus Christ Itahtutuyqawhqay qa aw yori? Puyaw qa uma Tutuyqawhqat ep itumaltipumu?

² Kurs nu pay haqawatuyniqw qa ayaiwtaqanik pay úmuyniqw pi nu suyan panta. Pi Tutuyqawhqat ahpiy uma hapi nuy pas antsa ayaiwtaqat mahtakni'yunwa.

³ Hakimuy inumi tuwantotaqw nu amumi yan lavayhtiñwu.

⁴ Ya itam nösniqey pu hikwniqey qa makiway'ta?

⁵ Ya itam haqawat tuptsiwni'taqat nōmay'te', put wiknumniqey qa makiway'ta añ pētuy ayai-wyuñqamuy amun'i, pu Tutuyqawhqat tupkomuy-atuy-nikañw pu Cephas pumuy amun'i?

⁶ Hal pay sen nu'-niqw pu Barnabas, ya ítam-sa pay qa tumalay'tanik pam itamumi uhtsiwta?

⁷ Ya hak hisat haqami tuwvöhtaqa nāp hihta himuy aw tükway'ta? Ya hak övat uyht, aniwnit qa añqw tūmoyta? Ya hak pokmuy tumalay'kañw pñhuyamuy qa añqw hñhikö?

⁸ Ya nu pay sinot an lavayhti? Hal ya Moses tutavoyat añ piw qa pan lalvaya?

⁹ Oviypi Moses tutavoyat añ yan pey'ta: Um wākasit söhövosit muritaqat motsóvuyat qa sommantani. Ya God pas pay wākasit-sa tunatyawkañw öviy pañqawu?

10 Hal sen pi pam itamuy tunatyawkañw pañqawu? Pay kurs pi hin qa itamuñem i' yan pēniwa. Noqw ōviy uylawhqa okiw hihta túwaniqey tunatyawkañw uylawñwu; piw muritaqa okiw aniwnit añqw hihta himuy'vaniqey tunatyawkañw muritañwu.

11 Itam soñawnen hihta it Hikwsit ahpiynihqat umuy huyta. Noqw kurs itam yep qatsit ep umuh-himuy ömahte', ya itam pas qaanhtini?

12 Noqw kurs uma haqawatuy umuhhimuy añqw maqaye', tis pi ōviy uma soon itamuñem qa piw panhtotini. Pay as pi panta; noqw pay itam it yantaqat qa akw moñwvasi. Itam hīhihta añ nakwhani'ta, taq nāp hisat ka itam lomatuawit Christ yuaataqat aw sóontsanni.

13 Imuy Jew-sinmuy amuñaqw hihta pas kaptsiwyuñqat tumalay'yuñqam God kīyat ep hihta oyiwhqat akw yēse. Ya uma put qa navoti'yuñwa? Pu ima hom'oyvihkat ep hintsatskaqam hihta God aw noiwhqat akw yēse.

14 Noqw Tutuyqawhqa hapi pay piw pan yuku: Ima lomatuawit yuaatotaqam lomatuawit ahpiy hihta akw yesniqata.

15 Nīkañw pay nu'wa it yantaqat qa akw moñwvasi; pu piw nu qa pan umumi tunlay'kañw paniqw it yan pēna. Pi nu qa hihta aw tūkway'kañw lomatuawit yuaataqey ep himuiwta. Noqw kurs hak put pisviwnaniqw pay pi nu tatam mokni.

16 Pay as pi nu lomatuawit yuaatakañw pay kurs nu hihta ep nātsotskanani. Pay nu pas put aw tusoq'ayatiwa. Pay panta. Pas nu lomatuawit qa yuaataqw pam inuñem pas is óhini.

17 Pi nu suhtaq'ewnikañw it hintsake' hihta ahsatani. Pu kurs as pay nu qa suhtaq'ewnikañw put hintsakq, pas pi suyan i' tumala inumi noiwtaq'ö.

18 Noqw pep pu' nu hihta ahsatani? Pay hapi nu Christ añqw lomatuawit añqw yuaate', qa hakiy aw hihta tükway'kañw pantsakni; nen nu lomatuawit yuaataqey ahpiy imakiway soon akw moñwvasni.

19 Pay nāmahin pi as nu qa hakiy aw tūwikinikañw pay nu sohsokmuy amumi nānuantuwiki'ta, pas pay nu as okiw wūhaqnihqamuy Jesus aw tuyqawvaniqe öviy'o.

20 Nihqe nu Jew-sinmuy amumiwat Jew-sinoniwhti, pas pay nu Jew-sinmuy tuyqawvaniqe öviy'o. Pu tutavot añ hinwisqamuy nu amumiwat tutavot añ hinmaqey panhti, pas pay nu tutavot añ hinwisqamuy tuyqawvaniqe öviy'o.

21 Pu imuy tutavot qa añ hinwisqamuy nu amumiwat pay tutavot qa añ hinmaqey panhti, pas pay nu as okiw tutavot qa añ hinwisqamuy tuyqawvaniqe öviy'o. Pay as pi nu God tutavoyat qa hin qa aw tunatyawkañw, nu Christ tutavoyat añ hinma.

22 Pu nu añ qaö'qaltuy amumiwat pay qaöqáwi'taqey panhti, pas pay nu as okiw qaö'qaltuy tuyqawvaniqe öviy'o. Nu sohsokmuy amumi sohsoy hímuniwhti, pas pay nu as okiw nāp hintaqat akw haqawatuy tuyqawvaniqee.

23 Nu lomatuawit tunatyayat öviy yanhaqam hinma, pas pay nu as okiw put hahlayhpiyat añ umumum hinmaniqee.

24 Ya sohsoyam nanamunwaqam yuhtukq pay

sūka hihta ahsataniqat uma put qa navoti'yuñwa? Pay uma yuhtuke' uma hihta ahsatotaniqey ōviyyañwu.

²⁵ Noqw sohsoyam nanamunlalwaqam pās nāmitunatyawwisñwu, hóhoñvitniqe ōviy'o. Noqw puma pay wihkat sūlawhtiñwuqat ōviy panhtotiñwu. Noqw itam pi hihta pas qa sūlawhtiñwuqat makiwyani.

²⁶ Noqw nu pas suyan hihta ahsataniqey ōviy pan warikiwta. Nu qa tusoqnayawhqe, paniqw ōviy hapi nu qa nanāp haqe' savinuma.

²⁷ Nu qa pan hintsakt itokoy wuvahtinumqe aw tuyqawi'ta, taq nāphisat as ka nu nuhtumi lomat-uawit yuaatat, nu hihta ep ōwihiniwhti qw, God nuy ayo tūvani.

10

Warning against Idols

¹ Pu pīwu, itupkomu, pay uma it navoti'yuñwniqat nu nāwakna: Ura itanam sohsoyam ōmawuy atpikaqeya; pu sohsoyam wuhkovatuphat añqe' nōña.

² Pu puma sohsoyam ōmawuy akw Moses aw tuvoylatoti, pu wuhkovatuphat akw'a.

³ Nihqe puma sohsoyam nōsiwhqat God añqwnihqat añqw nōñōsa.

⁴ Pu sohsoyam kūyit God añqwnihqat añqw hik-wya. Pi puma owat hihta tuawi'taqat añqw hik-wya. Pam owa Christ tuawi'ta. Noqw pam suyan pumuy amumum hinma.

5 Noqw pi ura God pumuy amuñaqw kaysiwħqamuy amuhpe qa salayhti; õviypi ura puma qayësiwhpuvehaqam wuhko soa.

6 Noqw i' yantaqa hapi itamuy u'nantoyna, itam añ hihta qalomáhinyuñqat qa aw kwanwátayyuñwniqat õviy'o, panhtotiqamuy qa amun hinhtotini.

7 Piw ura pumuy amuñaqw haqawat nāp yukit aw nāwakintotaqw, uma qa pumuy amún hintsatskani. Taq ura yan pey'ta: Sinom añ yesvat nōnova, pu piw hihikwya, pu pahsat hoñvaqe ũvantiva.

8 Pu itam qa amún nuvōqatsit tumalay'yuñwni. Ura pumuy amuñaqw haqawat pantsatskaqe sūkw tāwat ep sunat añqw payhkomuy sihkay'tasikip sōmorit pahsa'nihqam sūlawhti.

9 Pu itam qa Christ puhtsemokintotani, ura pumuy amuñaqw haqawat panhtotiqamuy qa amunhtotini. Taq puma panhtotiqe tsūtsu'tuy amuhpiy soa.

10 Pu uma piw pay qa yan umuh'unañway hiñqaqwani, ura pumuy amuñaqw haqawat panhtotiqamuy qa amunhtotini; taq puma panhtotiqw, God hoñviayay ayataqw, pam pumuy qōya.

11 Noqw as sinom pumuy amuhpiy hihta tuwi'vayaniqat õviy puma it sohsok hihta añ kūkuyva. Noqw itamuy so'nwamiq ökiwisqamuy u'nantoynaniqe õviy pāvam pēniwa.

12 Paniqw õviy pay hūrs wúnuhqey namiwuwan-taqa tunatyaltimantani; taq nāp hisat ũnate', pam múnukni.

13 Pay qa hak hihta alönöt akw unaheviwhqey wūwantani, ispi wūhaknihqam pay pan hapi una-

heviwyaq'ö. Pi God soon lavayiy qa an hinmani; nihqe pam hakiy öqaltaqw, soon unaheppi hakiy epnihqe öqalay'tani. Pi God hin ayo yámakniqat hakiy āawnaqw, hak unaheppit añ kuyvani.

¹⁴ Noqw öviy'ö aw iunañwamu, uma nāp yukit aw nāwakintiwhqat pas qe'yani.

¹⁵ Nu hapi pās wuwni'yuñaqamuy amumi yuaata. Uma nuy hiñqawhqat aw wūwayani.

¹⁶ It kuyapkuyit añqw hahlayhpit kūyiwtaqat itam hahlayhtote', itam soñawnen Christ unwáyat añqw sūp hikwyañwu. Pu itam pölavikit yóñoyhtote', itam Christ tokoyat añqw sūp nōñosañwu.

¹⁷ Pay as pi itam kaysiwhqamyakahkañw sūkw pölavikit anyuña, piw sūkw tokot anyuña. Pi itam sohsoyam put sūkw pölavikit añqw nōnova.

¹⁸ Kurs uma yep qatsit ep Israel-sinmuy amumi wūwayani. Ya ima hom'oyit añqw nōnovaqam God hom'oyvihkayat qa amum God aw nāwakintiwise?

¹⁹ Ya nu hihta pañqawu: Sen pi nāp yuki pas antsa hímunihqat, sen nāp yukit aw himu noiwhqa pas antsa hímunihqat nu pañqawu? Qae.

²⁰ Nu hapi pañqawu: Ima qa-Jew-sinom hihta hom'o'ye', puma nukpanhihikwsimuy amumi put hom'o'yañwu, qa God aw'i. Noqw uma nukpanhihikwsimuy amumum hintsatskaniqat nu qa nāwakna.

²¹ Soon uma Tutuyqawhqat kuyapkuyiyat nukpanhihikwsimuy kuyapkuyiyamuy enañ hīhikwyani. Soon uma Tutuyqawhqat tunösvoñayat nukpanhihikwsimuy tunösvoñayamuy enañ nōnovani.

²² Ya sen itam Tutuyqawhqat puvuhtsemoq-

nayani? Ya sen itam put epnihqe ö'qaltu?

²³ Pay as nu hihta hinhtiniqw pam sohsoy ka inumi súanta, nikañw pay qa sohsoy nukñwa. Pay as nu hihta hinhtiniqw pam sohsoy ka inumi súanta, nikañw pay qa sohsoy hakiy öqalañwu.

²⁴ Qa hak hapi nēnem-sa hihta öviy tunatyawtat, ayo sukw eñem hihta lolmat tunatyawtani.

²⁵ Uma huhyankiva hihta huhyaniwhqat nōnovani, nen umuh'unañwpeq umuhsunvotiy tunatyawkahkañw qa pas hihta tüviñlalwani.

²⁶ Pi tūwaqatsi Tutuyqawhqat himuata, pu añ himu hinyuñqa.

²⁷ Kurs qatuptsiwni'yuñqamuy amuñaqw haqawa umuy tūtsamhq, uma ámumyaniqey unañwtote', himu umutpip poñahtiwhqat uma nōnovamantani, qa tüviñlalwakahkañw umuh'unañwpeq umuhsunvotiy tunatyawkahkañwo.

²⁸ Nikañw ason kurs haqawa put nāp yukit aw noiwhqat umumi kitaqw, pay uma qa añqw nōñösamantani, umuy āawanaqat kaptsi'totaniqe öviy'o, put unañwpeq sunvotiyat tunatyawkahkañwo. Pi tūwaqatsi Tutuyqawhqat himuata, pu añ himu hinyuñqa.

²⁹ Nu uh'unañwpeq uhsunvotiy qa kitat, ayam sukwat unañwpeq sunvotiyat nu kita. Noqw hak ka inumi pañqawni: Pi nu qenive wunukañw hihta tūmoytaqw, ya hinoqw ayam suka pas nāp unañwpeq sunvotiy ahpiy nuy övelantani?

³⁰ Pi nu put ep God aw hahlayhtit, put añqw nösñwu. Noqw ya hinhtiqw öviy nu put ep hahlayhtiqw ayam suhka pas nāt piw put ep inumiq

qalomáhiñqawni? kítani.

³¹ Ka pi panta. Nikañw um as God tayawniwniqat òviy sohsok hintsakmantani, sen um tùmoytani, sen um hikwni, sen pay nāp hihta hintsakni.

³² Uma qa hakiy unañwmoknayani, imuy Jew-sinmuyu, pu pay qa-Jew-sinmuyu, pu imuy God aw tōnawtaqamuyu.

³³ Nu tuwat sohsokmuy hihta añ ahsupoq unañwve mamavisqe qa nēnem hihta tunatyawat, as kaysiwhqamuy hihta akw moñwvasye' ayo nõñakniqat òviy amuñem tunatyawta.

11

¹ Uma inumi nanawinyani; pi nu piw Christ aw nanawini.

Covering the Head in Worship

² Pas nu umumi hahlayhti itupkomu, ispi uma sohsok hihta añ nuy u'ni'yuñq'o. Pu nu umumi hin tutaptaqw uma añ ahsupoq pan hinwisa.

³ Noqw it hapi uma navoti'yuñwniqat nu nāwakna: Christ hapi sohsokmuy tahtaqtuy qötöam'iwtaqat anta; pu tāqa nõmay qötöat'iwtaqat anta; noqw pu God hapi Christ qötöyat anta.

⁴ Haqam tāqa nākwapkañw God aw nāwaknaqa, sen God eñem yuaataqa hapi qötöy qahihtalawñwu.

⁵ Pu haqam wuhti qa nākwapkañw God aw nāwaknaqa, sen God eñem yuaataqa hapi qötöy qahihtalawñwu; soñawnen pi pam äriwtañwunihqee.

⁶ Pay pi wuhti qa nākwapte' piw āriwtani. Pu kurs wuhti āriwte', sen sipniwe', put hahmane', turs pam piw nākwaptani.

⁷ Noqw pay as soon tāqa nākwaptamantani, pi pam God an yukiwkañw pu put pihniatnihqee. Pu wuhti hapi tāqat pihniata.

⁸ Pi tāqa qa wuhtit añqw yukiwta; pi wuhti tāqat añqw yukilti.

⁹ Piw tāqa qa wuhtit eñem yukilti; pi wuhti tāqat eñem yukilti.

¹⁰ Yantaqw hapi ōviy wuhti soon qa nākwaptamantani, hakiy put aw moñwtaviwhqat mātaktaniqee, hoñvia'yatuy tunatyawkañwo.

¹¹ Nikañw Tutuyqawhqa pan yukuqw, pay qa hak tāqa wuhtit qa ahpiy qátuni; piw qa hak wuhti tāqat qa ahpiy qátuni.

¹² Wuhti tāqat añqw aniwhtiqw, pay ōviy piw pan tāqa wuhtit ahpiy aniwhti. Nikañw pay hapi sohsoyam God ahpiy aniwhtoti.

¹³ Kurs aw nāp wūwayaa. Ya wuhti qa nākwapkañw God aw nāwaknaniqw pay lomahinta?

¹⁴ Ya tāqa hin hintañwuniqw pam pantaqa umuy qa tutuqayna, haqam tāqa wupaañay'taqw pam put eñem haman'ewayniñwuniqata?

¹⁵ Nāwuspi wuhti wupaañay'taqw pam put pihniatniñwu. Pi put hōmiat put aqw nākwaptaniqat ōviy pam put aw noiwta.

¹⁶ Noqw pay pi kurs hak it ep hiñqawlawniqey antaniqw pay hapi itam God aw tōnawtaqam qa pan tuwi'yuñwa.

The Lord's Supper

¹⁷ Nu pu' hapi lavayhtiniqe umuy qa tayawnani. Uma soq tsovalte' qa nukñwat òviyyat, soq nankiwakw òviyyañwu.

¹⁸ Meh, i' mohti'ma: Yaw uma sūvo tsovaltiqw haqawat nātsikiwtañwuqat nu navota. Nihqe pay nu pēp pas tuptsiwa,

¹⁹ Ispi pay kurs hin haqawat umuñaqw qa sutskeyaq'ö. Noqw put pantaqat ahpiy ima añ hakim pas qaatsat hinyuñqam umuhpe mātaktotini.

²⁰ Noqw òviy ason uma sūmi tsovalte', uma qa pas pas antsa Tutuyqawhqat tunòsvoñayat nōnòsañwu.

²¹ Oviy pi umuy nōnovaqw, himuwa qa sōwu maqaptsi'tat, pay nāp nōvay tūmoytañwu. Noqw suhka tsōnmokiwtaw, haqawa honaqkuyit akw hōnaq'iwtañwu.

²² Soh! Ya uma ñasta ki'yuñwa? Pep hapi as uma nōnovakañw hihikwyani. Hal ya uma God aw tōnawtaqamuy qahihtatote', ñasta nōvay'yuñqamuy hamantoyñayani? Ya nu umumi hiñqawni? Ya nu it ep umuy tayawnani? Sóoni.

²³ Pi Tutuyqawhqa hapi inumi it posnaqw, nu tuwat umumi put mātavi: Ura Tutuyqawhqa Jesus put tōkilat ep momñwituy amumi mātaviwniqe pōlavikit kwusu;

²⁴ Nihqe put ep kwakwhatat, put yōhat, pañqawu: Huvam it òmahtotat, nōnòsaa. I' hapi itoko umuñem yóñoyhtiwa. Uma nuy u'ni'yuñwniqe òviy it yantsak-wisni.

²⁵ Pu pumuy nōnòsaqw, pam pay án piw kuyap-kuyit kwusut pañqawu: I' kuyapkuyi hapi iuñway ahpiy puhuvasiwni. Yan hapi uma hinwisni. Uma

añsakis put añqw hikwye', nuy u'nayamantani.

²⁶ Pi uma añsakis it pölavikit añqw nōnösakañw, pu it kuyapkuyit añqw hikwye', uma Tutuyqawhqat mokiwyat tuawi'yuñwmantani, hisat pítuniqat pahsavoo.

²⁷ Paniqw òviy hak qa tunatyawkañw, it pölavikit añqw nösqa, pu Tutuyqawhqat kuyapkuyiyat añqw hikwqa Tutuyqawhqat tokoyat-nikañw pu uñwáyat ep qaanhtimantani.

²⁸ Oviy hak namivupre', pankañw put pölavikit añqw nōsmantani, pu kuyapkuyit añqw hikwman-tani.

²⁹ Taq qa tunatyawkañw nösqa, pu hikwqa nawus tūviwmantani, Tutuyqawhqat tokoyat qa mātsi'tañwunihqee.

³⁰ Pi yantaqw òviy kaysiwhqam umuñaqw qaöqáwi'yuñwa, pu òpuiwyuñwa, pu kaysiwhqam pay soa.

³¹ Pi itam namivupriwise', pay soon hin yukuni-wyani.

³² Taq Tutuyqawhqqa itamumi pohte', itamuy ökwhañwu; taq ka itam yep qatsit ep hinwisqamuy amumum tūviwyani.

³³ Yanta itupkomu, òviy uma nōnovanik tsovalte', hāk nānuhtayyuñwmantani.

³⁴ Ason pi kurs haqawa tsönmokiwte', pay kiy ep nōsmantani. Noqw uma qa tūviwyaniqey òviy tsoval-timantani. Pu ason nu hisat pite', hin hintaniqat umumi tutaptani.

12

Spiritual Gifts

1 Noqw uma kuwahtiput Hikwsit ahpiynihqat navoti'yuñwiniqat nu nāwakna.

2 Pay pi uma navoti'yuñwa, ura pay uma nāt qatuptsiwni'yuñqe añ hihtuy nāp yukit qayuaatotaqamuy amuhpa' hinnumya, haqe' umuh'unañway qatsqat pañ'a.

3 Noqw ōviy nu umuy māmatsnani, soon hapi hak God Hikwsiyat ahpiy yuaatakañw Jesus qalomáyukiwtaqat pañqawni. Pu soon hak Jesus Tutuyqawhqatnihqat pañqawni, hal pas Qahováriwtaqat Hikwsit ahpiyenen-saa.

4 Qahováriwtaqa Hikwsi hīhihta kuwahtiput tūhuytañwu; nīkañw pam pas sūkaa.

5 Pu itam nanāp tumalat makiwyaqey, sūkw Tutuyqawhqat eñem tumalay'yuñwa.

6 Itam nanāp hin makiwyaqey pan hihta hintsatskañwu. Noqw pay God itamuhpa', itahhinsakpiy sohsok akw nāp tunatyay tumalay'ta.

7 Pi sohsoyam Hikwsit makiwyaqew, pam amuhpe namtaknañwu. Noqw put ahpiy itam sohsoyam moñwvastotini.

8 Pi Hikwsi wuwanlavayit sukwat aw nóañwu; pu pay pam Hikwsi piw súannavotit lavayit sukwat aw nóañwu.

9 Pu pay pam Hikwsi piw qapēvewnit sukwat aw nóañwu; pu pay pam Hikwsi piw sukwat aw tūqalapsintaniqey öqalat nóañwu.

10 Noqw sūka kātutmalat hintsaki; piw sūka God eñem yuaata; piw sūka hīhihtuy hikwsimuy māmatsñwu; piw sūka ōñaqw lavayit yuaata; piw sūka ōñaqw lavayit namtöknañwu.

11 Noqw hapi pay pam Hikwsi iit sohsok hintsaki; hakiy aw hihtawat nóanik panhtiñwu.

One Body with Many Parts

12 Pay as pi hakiy tokoat sūkanikañw wūhaq a'wiway'taqw, pu put tokoyat añ sohsoy a'wisa wūhaqnikañw pay sūka tókoniñwu. Noqw Christ hapi pan hinta.

13 Pi itam sohsoyam sūkw Hikwsit ahpiy tu-voylatotiqe, soñawnen sūka tókoniwhtoti, sen itam Jew-sínomu, sen qa-Jew-sínomu, sen núantutuwiktu, sen qa tūtuwiktu. Pi itam sohsoyam sūkw Hikwsit makiwya.

14 Pi hakiy tokoat qa sūkw awiwaniñwu. Pam hapi wūhaq'a.

15 Noqw òviy kurs hakiy kuk'at sen kítani: Nu qa māatnihqe òviy pay nu tokot qa añqwvi, kite', ya pam pay paniqw tokot qa añqvwini?

16 Pu kurs hakiy naqvuat sen kítani: Nu qa pōsiatnihqe òviy nu tokot qa añqwvi, kite', ya pam pay paniqw tokot qa añqvwini?

17 Kurs as hakiy tokoat sohsoy pōsiniqw hak hin navotmantani? Pu kurs pam sohsoy naqvusaniqw hak hin hihta hovaikmantani?

18 Noqw pay pi God hin aw wūwaqey pan hakiy tokoyat añ a'wiwayat yukuhtañwu.

19 Noqw kurs as puma pay sohsoy sūka awiwasaniqw ya hakiy tokoat háqamni?

20 Nikañw pay hapi hak wūhaq a'wiway'kañw pay sūka tokoy'tañwu.

21 Noqw òviy soon hakiy pōsiat māyat aw pañqawni: Nu uñ qa haqni'ta, kítani. Pu piw soon

qötöat kukyat aw pañqawni: Nu un qa haqni'ta, kítani.

²² Qae, pi hakiy tokoyat an himu suhpan pay öwihinyuñqa pas soon qe'yañwu.

²³ Pi hakiy tokoyat an hahqe' itamuyniqw pay hin'ewakwyaqat itamuy pumuy pas kaptsi'yuñwu; pu itamuhpa' qason'iwyaqat itam pas tunatyawkahkañw yuwsinaya.

²⁴ Itamhpa' sóniwyaqa pi pay qa hihta haqni'yuñwa. Pi God hakiy tokoyat namikwaptage an hage' hihta qa pasiwyuñqat aw pas pavan unañwtavi,

²⁵ Hakiy tokoyat ep qa haqam nehpewi hintaqat öviy'o; noqw an a'wiwa nāmi unañwtavi'yuñwni.

²⁶ Noqw kurs himuwa awiwa nātuhotaqw, sohsoyam a'wiwat put amum nātuhototañwu. Pu kurs sūka awiwa kaptsiwhq, sohsoyam a'wiwat put amum hahlayañwu.

²⁷ Noqw uma hapi sumiyankañw Christ tokoyat anyuñwa; nihqe nanāp an a'wiwatu.

²⁸ Noqw God hapi Jesus aw tōnawtaqamuy amuhpe haqawatuy hihta an oyahta, imuy ayaiwyuñqamuy mohtii, amúnk pu' put eñem yuaatotaqamuyu, amúnk pu' tūtutuqaynayaqamuyu, atsve pu' kātatayhpit hintsatskaqamuyu, pep pu' tūqalapsintotaqamuyu, pu tūvaañwantotaqamuyu, pu an moñw'iwyuñqamuyu, pu qa supwat himuhkwa yuaatotaqamuyu.

²⁹ Ya sohsoyam ayaiwyuñwa? Ya sohsoyam God eñem yuaatota? Ya sohsoyam tūtutuqaynaya? Ya sohsoyam kātatayhpit hintsatska?

³⁰ Ya sohsoyam tūqalapsintotaniqey öqalay'yuñwa? Ya sohsoyam öñaqw lavayit

yuaatota? Ya sohsoyam tuqay'a'yatu?

³¹ Nikañw pay uma pas añ núnukñwat kuwahtiput tuñlay'yuñwni. Nikañw nu it epnihqe háqe'wat pas nukñwat umuy āawnani.

13

Love

¹ Nāmahin pi as nu sinmuy, pu God hoñviaymuyatuy amún pās hópinikañw nuhtumi qa unañway'te', nu soñawnen sikasivat qalalataqat antani, sen sivavutsqat an eyoyotaqata.

² Pu nāmahin pi as nu God eñem yuaataniqey makiway'takañw, pu hīhihta āmiwtañwuqat sohsok mātsi'kañw, pu sohsok hihta navoti'tani, pu nāmahin pi as nu pas qapēvewni'kañw tuhtukwit nahlamintanikañw nuhtumi qa unañway'te', nu qahimuu.

³ Pu nāmahin pi as nu añ ōokiwyaqamuy nopnaniqe ōviy sohsok hihta ihmuy amumi nóanikañw, pu itokoy taqsokiwniqat aw put mātapnikañw nuhtumi qa unañway'te' soon nu put akw moñwvastini.

⁴ Nami'nañwa qa its hin unañwtiñwu; hakiy pāsniñwu. Nami'nañwa qa unañwtuyvañwu. Nami'nañwa qa kwiviyuaatañwu; pu qa nātsotskanañwu.

⁵ Hakiy qa hintsaniñwu; qa nēñem hihta tunatyawtañwu; pu qa suy'tsiptiñwu; qalomáhintsaniwe' put ep qa hin unañwtiñwu;

⁶ Qaantsatskiwhqat ep qa hahlayhtiñwu; nikañw súantsatskiwhqat ep hahlayhtiñwu.

⁷ Sohsok hihta añ nānakwhani'tañwu; sohsok hihta tuptsiwñwu; sohsok hihta ep qa nañ'eknañwu; sohsok hihta añ kuytañwu.

⁸ Nami'nañwa qa haqami sohtani. Nikañw God añqw nātoniqa lavayi hapi pay yukiltini; pu himuhkwa yuaatiwhqa pay sohtini, pu i' navoti pay tūwayani.

⁹ Pi itam qa pasiwtaqat navoti'yuñwa; pu itam qa pasiwtaqat God eñem yuaatota.

¹⁰ Nikañw ason hisat himu pas pasiwtaqat pituqw, pep pu' himu pay qa pasiwtaqa ayo yukiltini.

¹¹ Ura nu tsāynihqe tsakoyuaatañwu; nu tsākw an hihta māmatsñwu, pu nu tsakowuwni'tañwu. Nit nu tāqatiqe pep pu' nu hihta tsakoe'wakw ayo yuku.

¹² Pay itam pi nāt pu' soñawnen panaptsat akw qa suyan nāviptsani'yuñwa. Nikañw ep pu' itam pas suyan nānami yoyrikyani. Pu' hapi nu qa pasiwtaqat tuwi'ta; nikañw ason pep pu' nu pas pasiwtaqat navoti'tani, God pas pasiwtaqat inumi navoti'taqat pan'i.

¹³ Taay, noqw òviy hapi ima pahyom pētoti-i' qapēvewni, pu unañwvahsi, pu nami'nañwa. Noqw imuy amuñaqw nami'nañwa hapi pas mohpeq'a.

14

More about Spiritual Gifts

¹ Uma nuhtumi unañway'yuñwniqey añ ò'qalyani; pu uma hihhihta kuwahtiput Hikwsit añqwnihqat tuñlay'yuñwni, tis òviy uma God eñem yuaatotaniqeyu.

2 Pi òñaq̄w lavayit yuaataqa qa sinmuy amumi yuaatat, God awniñwu, pi qa hak put hihta yuaataqat mātsi'tañwuniq'ò; pi pam hihta āmiwyuñqat Hikwsit ahpiy yuaatañwu.

3 Noq̄w pu God eñem yuaataqa hapi sinmuy amumi yuaatañwu öqawhtotaniqat öviy'ò, pu ökwaniwyaniqata, pu suyan unañwtotiniqata.

4 I' òñaq̄w lavayit yuaataqa pi nāöqawhtotoynañwu. Noq̄w pu God eñem yuaataqa God aw tōnawtaqamuy öqawhtotoynañwu.

5 Is as uma sohsoyam òñaq̄w lavayit yuaatotani, tis öviy God eñem yuaatotani; ispi God eñem yuaataqa òñaq̄w lavayit yuaataqat epnihqe pas pávaniq'ò, hal pas òñaq̄w yuaataqa hihta lavayhiqey namtöminta-saa; noq̄w Jesus aw tōnawtaqam öqawhtotani.

6 Noq̄w taay itupkomu, kurs nu umumi pitut òñaq̄w lavayit-sa yuaate', ya nu hin umuy moñwvastapnani? Kurs nu God añq̄w hihta navotqey qa umumi yuaate', piw umuy qa hihta navotne', piw God lavaiyat umumi qa yuaate', piw umuy qa hihta tutuqaynaq̄w, ya uma hin ilavaiy akw moñwvastotini?

7 Hikispi lēna qa taytaqa soon qa suyan töqtini, sen pas lēna, sen sivatonlena. Taq sen hak lēlent hihta qa suyan töqtapnaq̄w, ya hak hihta lēlenqat māmatsni?

8 Pi tötöq̄pi qa suan töqtiq̄w, ya hak kipokyuwsini?

9 Noq̄w pay hapi pan piw umuhpe hinta. Pas uma umuhleñiy akw lavayit susmataq̄nihqat qa yuaaykuyaq̄w, ya hak umuy pep hiñqaq̄waqat māmatsni? Uma pi haktonsa yuaatotani.

10 Pay as pi soon tūwaqatsit ep hīhihtuy qa nánan'ik lavayi'yuñwa. Noqw qa himuwa qa hihta tuawi'ta.

11 Noqw ōviy nu yuaataqat lavayiyat qa tūqayte' putniqw pay nu himusinoni; noqw i' yuaataqa pay nuyniqw himusinoni.

12 Noqw pay hapi piw umuhpe panta, pi uma Hikwsit ahpiy kuwahtiput pas nānawakna. Oviy uma Jesus aw tōnawtaqamuy ōqawhtoynayaniqey ōviy pas ō'qalyani.

13 Noqw ōviy i' hak ōñaqw lavayit yuaataqa put namtōmintamantaniqey ōviy tūviñlawni.

14 Pi nu ōñaqw lavayit akw God aw nāwaknaqw, pas as pi ihikwsi nāwaknani, noqw iwuwni qa hihta apiiwani.

15 Taay, noqw pep hintani? Nu ihikwsiy ahpiy nāwaknani, pu piw iwuwniy ahpiy'o; nu ihikwsiy ahpiy tawlawni, pu piw iwuwniy ahpiy'o.

16 As qa pantaniqw, um uhhikwsiy akw hihta ep hahlayhti qw ya i' qa mātsi'taqa hin Antsaa, kitani, ispi pam uñ hiñqawhqat qa mātsi'taqee.

17 Pay as pi um ka suan hihta ep hahlayhtiñwu; noqw mi'wa qa put akw ōqawhtañwu.

18 Pas nu Inay God aw hahlayhti. Kwakwhat pi nu sohsokmuy umuhpenihqe pas pavan ōñaqw lavayit yuaata.

19 Nikañw pay nu tuwat Jesus aw tōnawtaqamuy amuhpe panis hikiyom lavayit iwuwniy ahpiy lavayhtiniqey nāwakna; nen nu hakimuy hihta tutuqaynani; nen qa haktonsa pakwút-sikip sōmorit ōñaqw lavayit yuaaykuni.

20 Itupkomu, uma qa tsakowuwni'yuñwani;

nīkañw qalomátunatyat awwat titipostuy amunyuñw; nīkañw uma añ pās pasiwyuñqamuy amún wuwni'yuñw.

²¹ Pi tutavot añ yan pey'ta: Nu alönöt lavayi'yuñqamuy lavaiyamuy-nikañw pu a'löntuy moayamuy ahpiy imuy sinmuy amumi yuaaykuni. Noqw nāmahin pi nu as panhtiniqw soon puma inumi tūqayyuñw, kita Tutuyqawhqa.

²² Noqw öviy öñaqw lavayi pay hapi qatuptsiwni'yuñqamuy amumi hihta tuawi'ta, ima tuptsiwni'yuñqamuy qa pumuy amumii; nīkañw God añqw lavayi qatuptsiwni'yuñqamuy qa pumuy amuñem-nit, imuy añ tuptsiwni'yuñqamuy amuñemi.

²³ Noqw öviy kurs uma Jesus aw tōnawtaqam haqam sūvo tsovaltiqw, uma sohsoyam öñaqw lavayit yuaatotaqw, pu hakim qatūqayyuñqam, sen qatuptsiwni'yuñqam pañso yuñe', ya puma umuy hōnaq'iwyuñqat qa pañqawani?

²⁴ Noqw kurs uma sohsoyam God lavaiyat yuaatotaqw, hak qatuptsiwni'taqa, sen qatūqaytaqa pañso pake', sohsoqmuy umuhpiy sóontsaniwni, pu sohsoqmuy umuhpiy aw pohtiwni.

²⁵ Noqw pantaqat ahpiy put unañwpeq himu tupkiwyuñqa mātaktini; noqw öviy pam yökoltit, God pas hihtate', put pas antsa umuhpenihqat tūawvani.

Order in the Church

²⁶ Taay, noqw hintani itupkomu? Pi uma sūvo tsovalte', uma añ nanāp hihta tāwi'yuññwu, hihta tutuqaynayañwu; öñaqw lavayit yuaatotañwu; God añqw hihta navoti'yuñqey yuaatotañwu;

ōñaqw lavayit tuqay'ayhtotiñwu. Hakimuy ōqawhtotoynayaniqey ōviy uma sohsok hihta hintsatskamantani.

²⁷ Kurs haqawat ōñaqw lavayit yuaaykuyaniqw, pay lōyōmmantani, sen pahyomyamantani, pay pahsa'mantani; pu puma nānañk qeni'yuñwmantani; noqw suhka lavaiyamuy namtōmintani.

²⁸ Nikañw kurs pay qa hak hakiy lavaiyat namtōmintaniqw, pay pam hāk tsovawtaqamuy ep qa hiñqawlawht, nāmi yuaatamantani, pu God aw'ī.

²⁹ Pay God eñem yuaatotaqam lōyōm, sen pahyom-haqam yuaaykuyamantani; noqw mīmawat lavaiyamuy aw wūwantotamantani.

³⁰ Ason kurs aqlap qátuhqat aw himu māaktiqw, pay mohti yuaataqa hāk qa hiñqawlawmantani.

³¹ Pay ason uma soon qa sohsoyam nānañk God lavaiyat yuaaykuyamantani; noqw sohsoyam tutuqayyani; nen sohsoyam ōkwhaniwyuñwni.

³² Noqw God lavay'aymat nāp hikwsiy aw tuyqawi'yuñwa.

³³ Pi God nānaphin qatsit qa yuki'tat, uyiwawqat-sit tumalay'ta. Pas añ ahsupoq God sinomat tsovawtage hin hintsatskaqw,

³⁴ Pan hapi hakim tsovawtaqw momoyam as qa hiñqaqwamantani, taq puma yuaatotaniqey ep qa qeni'yuñwa. Puma maqaptsiy hinyuñwni. Ura tutavo pan yuaata.

³⁵ Pu ason pi puma hihta tutuqayyaniqey nānawakne', kiy añ puwsuñwmuy put tūviñtotamantani. Taq momoyam haqam tsovawtaqat ep yuaaykuyaniqw pam pumuy amuñem haman'eway'o.

³⁶ Ya God lavaiyat umuhpiy aniwhti? Hal ya pay pas pam umumi-sa pitu?

³⁷ Hak tāqa God lavay'ayaatnihqey namiuwante', sen Hikwsit añ hinmaqey namiuwante', it aw nakwhani-nu umumi hihta pentaqw pam Tutuyqawhqat tutavoata.

³⁸ Pu ason kurs hak haqam it qa tuway'te', tatam pi pam qa nātuwiwtani.

³⁹ Yanta itupkomu, noqw ōviy uma God lavaiyat yuaatotaniqey pas tuñlay'yuñwni; pu uma hakiy ōñaqw lavayit yuaataniqat qa mēwantotani.

⁴⁰ Pay sohsoy himu pās unañwat, qa nānaphin yukiwmantani.

15

The Resurrection of Christ

¹ Taay itupkomu, ura nu hapi lomatuawit umuy yuaaykuqey umuy u'nana. Put hapi uma kwusuya; pu uma put ep hōñi.

² Pu uma hapi piw put akw ayo nōña, kurs uma nuy hihta umumi yuaaykuqat u'ni'yuñwee, hal kurs uma paysoq tuptsiwye'-saa.

³ Pi nu pay piw hihta kwúshqey ura put umumi mohti mātavi, i' Christ hin pey'taqat itahqaanhtipuy ep mokqata.

⁴ Pu ura pam hin pey'taqat an tūamiwhqe pu pāyis talq ahoy tātayi.

⁵ Pu ura pam Cephas aw namtakna, nit pu pakwt lōq sihkay'taqamuy ayaiwyuñqamuy amumii.

⁶ Pantaqat atsve pu' pam tuptsiwni'yuñqamuy tsivot tsivot-sikip súnatnihqamuy amuhpe

hóyokiwtaqamuy sūsnikañw amumi namtakna. Noqw pumuy amuñaqw suswuhaqnihqam nāt yēse; nikañw haqawat pi pay soa.

⁷ Pantaqat atsve pu' pam James aw namtakna, nit pep pu' sohsokmuy ayaiwyuñqamuy amumii.

⁸ Pu nuhtuñk pam inumi piw namtakna, soñawnen nāt aw qa pituqw pay nu tihtiwhqat an'i.

⁹ Pi nu ayaiwyuñqamuy amuñaqw susqahimuu. Soon pi as nu yan'ewaynīkañw ayaiwtaqey pan tūnwantiwni; pi nu God aw tōnawtaqamuy okiwsana.

¹⁰ Nikañw kurs nu hímunen, nu God núokwayat ahpiy pam'i. Nihqe nu qa paysoq put núokwayat makiwa; pi nu pumuy sohsokmuy amuhpenihqe pas pavan maqsonta, nikañw pay qa nūu, pi God núokwaat inumum tumalay'ta.

¹¹ Noqw itam yan yuaatota, sen púmaa, sen nūu. Noqw ōviy uma yan tūtuptsiwa.

Our Resurrection

¹² Taay, noqw kurs itam Christ mokiwuy añqw ahoy tātayhqat yuaatotaqw, ya hintaqw ōviy umuñaqw haqawat so'pum soon ahoy tātayyaniqat pañqaqwa?

¹³ Pi kurs so'pum pay qa ahoy tātayyaniqw, pah-sat kurs Christ pay qa ahoy tātayi.

¹⁴ Noqw kurs Christ pay qa ahoy tātayhq, pep pu' itam haktonsa yuaatota; noqw piw uma kurs haktonsa aw tuptsiwni'yuñwa.

¹⁵ Noqw híkispi itam God qa súanyuaatotaqey pan núansaniwya. Oviypi pam Christ ahoy tātaynaqat pañqaqwa. Noqw pay kurs ima so'pum qa ahoy tātayyaniqw, pep pu' piw Christ qa ahoy tātayniwa.

16 Ispi kurs so'qam pay qa ahoy tātayyaniqw, pahsat hapi God Christ pay qa ahoy tātayna.

17 Pu kurs Christ pay qa ahoy tātayniwhq, uma haktonsa tuptsiwni'yuñwa; uma nāt umuhqaanhtipuy añ hinwisa.

18 Pu õviy piw ima Christ ep so'qam kurs pay pas sùlawhti.

19 Kurs pay itam yep-sa qatsit ep Christ aw yanyuñwnik, pas hapi itam sohsokmuy sinmuy amuñaqw sus'okiwhinyuñwni.

20 Noqw pi pas antsa Christ hapi mokiwuy añqw ahoy tātayi; nihqe imuy so'qamuy piw ahoy tātayniqat mahtakna.

21 Pi sinom sūkw sinot atsviy so'ñwu. Noqw pan hapi piw puma sūkw sinot atsviy ahoy yesvani.

22 Pi Adam añ sohsoyam só'iwmaq, pay õviy piw pan Christ añ sohsoyam mokiwuy añqw ahoy tātayyani.

23 Nikañw nanāp qeni'yuñwni, Christ mohtini, añk pu' Christ hisat pituqw put sinomat túwatyani.

24 Pep pu' so'ñwamiq pituqw, pam Nay God aw moñwtunatyat mātapni, pam ahsupoq moñwqeqnit ayo yúkut'a, pu sohsokmuy añ moñw'iwyuñqamuyu, pu añ õqalay'yuñqamuyu.

25 Ispi pam soon qa moñw'iwtani, pas hisat God sohsokmuy tuwqamuy añwutaqw, puma put aw maqaptsi'yuñwniqat pahsavoo.

26 Noqw nuhtuñk mokiwu, itahtuwqanihq, piw sùlawhtini.

27 Pi God Christ pas sohso hihta aw õqalmaqa. Nikañw pam put sohso hihta aw õqalmaqahqey kítahqe, pas nāp qa put aw maqaptsiy qatu, õviy pi

pam hapi put sohsok hihta aw öqalmaqahqee.

²⁸ Nikañw ason pam sohsok hihta ánwutaqw, pep pu' Tiat piw put aw maqaptsiy qátuni, it hakiy put sohsok hihta aw öqalmaqahqat aw'i. Noqw God hapi sohsokmuy amuhpenihqe suspavanni.

²⁹ Taay, noqw kurs as so'qam pay ahoy qa tātayyaniqw, ya ima so'qamuy amuñem kūyit akw tuvoylatotiqam hintsatska? Noqw pas piw puma hinoqw so'qamuy amuñem kūyit akw tuvoylatoti?

³⁰ Noqw hinoqw pas piw itam yūmosa unahintaqat yēse?

³¹ Nu Jesus Christ Itahtutuyqawhqay ep umuy pihni'taqey ahpiy umumi pas súañqawni, itupkomu, Nu nāqavo mómmoki.

³² Kurs nu Ephesus ep hakimuy i'tsivutuy popkotuy amunyuñqamuy qananahtsopkañw nāyawve', ya sen nu hin put akw moñwvasni, kurs so'qam pay qa ahoy tātayyaniq'ö? Pay pi itam tatam nōnovani, piw hīhikwyani; taq itam qāvo so'ni.

³³ Uma nāmi qa yētotani, hak qahopit a'puñalqw, pam hapi hakiy qatsiyat nukñwat nukushintsanñwu.

³⁴ Uma suan hinwisniqey aw havivokalyani, nen qaanhtiput qe'yani; taq haqawat God qa tuwi'yunwa. Nu umuy hamantoynaniqe kita.

The Resurrection Body

³⁵ Noqw haqawa soon qa pañqawni: Noqw ya so'pum hin hinkahkañw tātayyani? Puma hihta tokoy'kahkañw ökini?

³⁶ Um hak qa wuwni'taqqa, pi um hihta uyhq pu pam mokq, pu put añqw uyiwhqa wúñwiwmañwu.

37 Pi um hihta ūye' hintaqat tokoy'taniqat qa pantaqat uynwu. Um pay sivosiyat uynwu, sen söhövosita, sen himuvoshumita.

38 Noqw ason God put hintaniqat nāwakne' pan put tokotoynañwu. Pu sohsok hihta sivosiyat hintaqat tokoy'taniqat pam enem yukuñwu.

39 Sohsok sikwi qa sunyuñwa. Sinom pas nāp sikwí'yuñwa; pu hihtu popkot piw pas nāp sikwí'yuñwa; pu pāvakiwht piw pas nāp sikwí'yuñwa; pu masay'yuñqam piw pas nāp sikwí'yuñwa.

40 Pu öveqatsit ep yesqam piw nāp tokoy'yuñwa, pu tūwaqatsit ep yesqam nāp tokoy'yuñwa. Öveqatsit ep yesqam nāp lomavitsañway'yuñwa; pu tūwaqatsit ep yesqam piw sukw lomavitsañway'yuñwa.

41 Tāwa pas nāp tālawñway'tañwu; pu müyaw piw pas nāp tālawñway'tañwu; pu sōtu piw pas nāp tālawñway'yuñwu. Noqw qa sohsoy sōtu sun tālawñway'yuñwu.

42 Noqw pan hapi i' hak makt ahoy tātayhqa hintañwu. Pam as hovariwkañw āmiwht, qa-hováriwkañw ahoy tātayni.

43 Pam as hin'eway āmiwht, lolmat pitsañway'kañw tātayni; pam qaöqálay'kañw āmiwht, a'nö öqalay'kañw tātayni.

44 Pam yep qatsit añqw tokoy'kañw āmiwht, Hikwsit añqw tokoy'kañw tātayni. Itam pu' yep qatsit añqw tokot pasiwyuñwa. Noqw pep pu' itam pas antsa Hikwsit añqw tokot pasiwyuñwni.

45 Oviy pi ura yan pey'ta: I' Adam mohti'maqa tātayñwuqey pan yukiwta, yan'i. Noqw pay i' Adam

nuhtuñkñihqa hikwsi hakiy tātaynaniqey pan yukiwta.

⁴⁶ Nikañw Hikwsit añqwnihqa qa mohtii, pi yep qatsit añqwnihqa; pu Hikwsit añqwnihqa pay ason añkti.

⁴⁷ I' mohti sino tutskwat añqw yukilti; nihqe pam yep qatsit tunatyawta. Noqw añkñihqa sino hapi Tutuyqawhqa, òveqatsit añq'ò.

⁴⁸ Pay pi tutskwat añqw yukiwtaqa hin hintaqw ima tutskwat añqw yukiwyuñqam hapi pay piw panyuñwa; pu òveqatsit añqwnihqa hin hintaqw pay òviy hapi òveqatsit añqwayaqam piw panyuñwa.

⁴⁹ Noqw pay pi itam tutskwat añqw yukiwtaqat an yukiwyuñqey pan hapi òviy itam piw òveqatsit añqwnihqat an yukiwyuñwni.

⁵⁰ Noqw it nu pañqawni itupkomu: Pas kurs hin hak tokoy'kañw piw unwáy'kañw God moñwtunatyayat himuy'vani; piw pas soon hak hovarikañw qatsit qahováriwtaqat himuy'vani.

⁵¹ Meh, nu hihta tupkiwtañwuqat umuy āawnani. Itam qa sohsoyam so'ni; nikañw itam sohsoyam alòntotini.

⁵² Nāt yankahkañwo, hakiy pōsiyat uhpukqat pan halayvita, nuhtuñk tötöqpit tötqi'ö. Pi tötöppi tötqiw, pu so'pum qahinkahkañw ahoy tātayyani, noqw itam alòntotini.

⁵³ Pi itam itahtokoy sakwítinwuqat hihta pas qa sakwítinwuqat enañ nāhoynwayani; pu mokñwuqat hihta pas qa mokñwuqat énañ'a.

⁵⁴ Noqw òviy i' sakwítinwuqa pas qa sakwítinwuqat yuwsiqw, pu i' pay mokñwuqa pas qa mokñwuqat yuwsiqw, pahsat pu i' yan lavayi pey'taqa aw antsaniwni: Mokiwu ánwutiwhqe

súlawhti.

⁵⁵ Taay, mokiwu, ya um hihta akw hakiy ánwutani? Taay, mokiwu, ya um hihta akw hakiy múani, yan'i.

⁵⁶ Pi qaanhtipu hapi mokiwuy hōyat antañwu. Noqw hin hinwisniqa tutavo hapi qaanhtiput öqaltoynañwu.

⁵⁷ Noqw pay kwakwhat pi God Itahtu-tuyqawhqay Jesus Christ añ itam hihta añ kūyuñwñiqat pan yuki'ta.

⁵⁸ Yanta aw iunañwam itupkomu, öviy uma hūrs hoñni; pas qa wayayatotani; sutsep Tutuyqawhqat añ qaöwihinyuñwni; pi uma qa paysoq Tutuyqawhqat eñem tumalay'yuñqey navoti'yuñwa.

16

The Offering for Fellow Believers

¹ Pu' imuy God sinomuyatuy amuñem himu oyi-wñiqat nu pañqawni. Pay nu Galatiat ep Jesus aw tōnawtaqamuy amumi hin tutaptaqw uma piw panhtotini.

² Ason Sundayt aw pituqw, uma añ nanāp hihta ayo warantotamantani, God hakiy hin hihta tuwanaqat pan'i. Noqw nuy pituqw uma hihta qa sumiooyani.

³ Noqw uma umuhtutuveniy akw hakimuy hu'wanayaqw, ason nu pite' pumuy ayatani; noqw puma umuhkuwahtipuy Jerusalem aqw kiwisni.

⁴ Pu ason kurs nuy aqwniqw, pam lomahintaniqw puma inumumyani.

Paul's Plans

⁵ Noq̄w nu hapi Macedoniat añnen umumini, pi nu Macedoniat añni.

⁶ Noq̄w sen nu umumum huruhtini, hikis sen nu umumum tömöłani; nen nu haqamininiq̄w uma nuy hihta akw paañwayani.

⁷ Nikañw nu pu' yañ haqami hoytaqe pay hāk umumi qa yórikni, nikañw pay hisnen nu umumum hihsavo huruhtini, kurs Tutuyqawhqa nuy nakwhanaq'ö.

⁸ Nikañw nu hapi Pentecost aw pahsavo Ephesus ep qátuni.

⁹ Pi nu pas pavan öqalat tumaltaniq̄w, put aw inuñem wuhkoew hötsílti; noq̄w ehpewi hintsatskaqam wūhaqya.

¹⁰ Pu ason kurs Tímotheus umumiq̄w pituq̄w, uma tunatyaltotiq̄w, pam qañutsúwkañw umumum qátuni, taq pam inún it Tutuyqawhqtat tumalayat hintsaki.

¹¹ Oviy hapi qa hak put pēvewnani, uma qa panyuñwt, put hahlayhqat umuhpiy hōnayaq̄w, pam peq̄w inumini, taq nu put enañ añ tuptsiwni'yuñqamuy nuhtayta.

¹² Pu i'wa itahtupko Apollos pay as pas añ tuptsiwni'yuñqamuy amumum umumiq̄niqat nu aw ö'qala. Noq̄w pay nāt pam qa pu'haqam umuminiqey nāwakna; nikañw pay ason pam hisat eñem lomahintaniq̄w soon qa umumini.

Final Words

¹³ Uma qa nāunay'yuñwni; qapēvewnit ep hūrs hoñni; pas tahtaqtñihqey pan hinyuñwni; a'nö ö'qaltñi.

14 Uma nānami unañway'kahkañw, sohsok hihta hintsatskani.

15 Noqw uma Stephanas ep kīvituy navoti'yuñqw puma Achaiat ep mohti tuptsiwya, nihqe puma God sinomuyatuy tumalay'yuñwniqey aw nānoi'yuñwa.

16 Noqw ōviy nu umumi naokiway'tani: Uma hakimuy pan hinyuñqamuy amumi tūqayyuñwni, pu sohsokmuy itamuy hintsatskaqamuy amumii, pu itamum tumalay'yuñqamuy amumii.

17 Pas nu it Stephanus, pu Fortunatus, pu Achaicus pumuy ōkiqw hahlayhti, puma umuy kurs hinyaniqat ep aw antsatsnaqw ōviy'o.

18 Pas pi puma nuy suyan unañwtoynaya, pu úmuyu; ōviy uma añ panyuñqamuy pan tuway'yuñwni.

19 Ima Asiat ep hāhaqe' Jesus aw tōnawtaqam umuy öqalaya; Aquila Priscillat amum umuy Tutuyqawhqat añ a'nö öqala, kīyamuy ep tsovawtaqamuy amumuma.

20 Sohsoyam tuptsiwni'yuñqam umuy öqalaya. Uma nānatupkomnihqey pan na'qalantotani.

21 Nu' Paul hapi it yan öqalnit pas nāp imay akw penta.

22 Tutuyqawhqat Jesus Christ aw qa unañway'taqa hapi pas pay ayo tūviwmantani. Itahtutuyqawhqa hapi nāt pītuni.

23 Nam Itahtutuyqawhqaqay Jesus Christ núokwaat umumi pitsíwtaa.

24 Nu Christ Jesus añ umumi pas unañway'ta. Nam antaa.

God Lavaiyat An Puhuvasiwni New Testament in Hopi (US:hop:Hopi)

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Hopi

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Hopi [hop], USA

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Hopi

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-25

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022
f1558f03-6e18-5edf-b292-77ef05524aff